

2de zondag Advent jr C; pr.chr. gemeente Wehl, 9 december 2012

Het begin van de tweede schriftlezing van vandaag lijkt op een commentaarstem bij een reeks close-ups aan het begin van een TV-documentaire over een of ander Derde Wereld land. De eerste beelden trekken aan ons oog voorbij.

Het land is bezet door vreemde troepen.

De corrupte Romeinse keizer Tiberias regeert met harde hand.

Aan het hoofd van de bezettingsmacht staat een gefrusteerde Pilatus, ambitieus genoeg, maar helaas weggepromoveerd als landvoogd naar die verre uithoek, naar dat vervelende en lastige Judea en Galilea.

Het vuile werk wordt opgeknapt door een plaatselijke marionettenkoning: Herodes.

En ook de leiding van de religieuze Joden, met figuren als Annas en Kajafas,

heeft haar macht te danken aan haar welwillende medewerking met de Romeinen.

De hoge belastingen die het volk krijgt opgelegd komen niet ten goede aan het land, maar aan de collaborerende elite en ze dienen ook om het bezettingsleger te onderhouden.

We gaan naar het volgende beeld: een woestijnlandschap.

De camera zoemt in op een kleine donkere vlek.

Een grijs bruine lap stof op een paar stokken.

Daaronder zit een man zijn potje te koken.

't is niet veel, wat sprinkhanen en als dessert wat wilde honing.

Ook zelf heeft hij niet veel om het lijf: wat kameelharen lompen en versleten sandalen.

Maar hij oogt wel taai, deze figuur, met ogen die wilskracht, verbeterheid en ingehouden woede uitstralen.

Als kijker voel je onmiddellijk: in die man broeit wat, die gaat voor tegengas zorgen. Want: *"Het woord van God kwam over Johannes, zoon van Zacharias, die in de woestijn verbleef"*, zo hoorden we in vers 2.

Het medium televisie kan met een paar beelden snel een dramatische spanning opbouwen, maar: de evangelist Lucas beschikt niet over dit medium om op Johannes de Doper te focussen. Lucas gebruikt daarvoor een literaire kunstgreep.

Hij plooit de voorgeschiedenis van Johannes zo, dat zijn leven parallel loopt met Jezus, tot hun wegen elkaar kruisen.

Eerst komt de engel Gabriel Zacharias melden dat hij en zijn vrouw Elisabeth een zoon zullen krijgen, ondanks hun hoge leeftijd (te hoog eigenlijk, maar voor God is niet onmogelijk, dat wil dit tot uitdrukking brengen).

Vervolgens krijgt hun nicht Maria van dezelfde Gabriel een boodschap.

Daarna volgt de ontmoeting tussen Maria en Elisabeth, twee a.s. moeders, de een te jong, de ander te oud. Dan wordt eerst Johannes en snel daarna Jezus geboren.

En tenslotte betreden beide het publieke forum en ontmoeten elkaar bij de doopscene in de rivier de Jordaan.

Met dit parallel lopen van de levens van Johannes en Jezus

wil Lucas zijn lezers en hoorders de positie van Johannes duidelijk maken:

die van voorloper en wegbereider van Jezus.

Johannes had dit aanvankelijk zelf niet zo begrepen. Hij had de wereld van de Romeinse bezettingsmacht en corrupte godsdienstige leiders vaarwel gezegd en zich teruggetrokken in de woestijn, in de hoop daar, in de stilte en eenzaamheid, God te ontmoeten, die in de tempel van Jerusalem en de priesters, de zonen van Levi, niet meer te vinden was.

En hij vond God, of liever gezegd,

God vond Johannes.

“Het woord van God kwam over hem.”

Gevolg van die Godsontmoeting?

Johannes mag zijn tentzeil oprollen, terugkeren naar de wereld die hij ontvlucht is en er redding aanzeggen en hoopvolle verwachting verkondigen, zoals dat ooit doorklonk in de beloftevolle woorden van de profeet Maleachi.

Maar dan moet er nogal wat gebeuren,
horen we zowel bij Johannes, die daarvoor
de woorden van de profeet Jesaja bezigt,
als bij Maleachi . Grote schoonmaak!

Laten we even gaan luisteren naar wat de profeet Maleachi verkondigt.

Ik denk dat u allemaal dit korte liedje, eigenlijk een jeh, wel kent, een liedje dat kinderen vaak zingen als ze iets verwachten en ongeduldig worden:

“Eén, twee, drie, vier, komt er nog wat van? Vijf, zes, zeven, we wachten al zo lang!”

In de tijd van Maleachi zingt Israël zo’n liedje eigenlijk ook: “Waar is nu de God die rechtspreekt? Komt er nog wat van? We wachten al zo lang!”

Een tikkeltje brutaal eigenlijk wel, als je het zo hoort. Maar God kent z’n pappenheimers, en er komt antwoord: “Heus, hij komt...”

Ja, dat kennen we nou wel, hoor je het volk van Israel denken. Maar wanneer?

’t Is hen immers zo vaak beloofd: een redder, die aan alle misère een einde zal maken.

Ze weten waar ze naar uit zien, vertel hen wat, maar nu is het toch wel zo zoetjesaan tijd!

Dus: wanneer staat dit dan te gebeuren?

“Opeens zal hij naar *zijn* tempel komen.” zo horen we Maleachi antwoorden.

Opeens, zonder dat je er erg in hebt.

Alsof je iemand staat op te wachten bij de trein, en je plotseling op je schouder wordt getikt: hij is van de andere kant gekomen.

Als je trouwens kijkt naar wie er dan zo onverwacht komt, zit daar wel iets vaags in.

Mijn bode zal ik zenden, zegt God.

De Heer zal komen naar wie jullie uitzien, de engel van het verbond.

“Naar zijn tempel” – dan moet het wel om *de HEER zelf* gaan.

En dan nog “de engel van het verbond”.

Die uitdrukking herinnert aan de tijd van vroeger, toen het volk Israël in de woestijn was.

Toen ging een speciale engel met hen mee

om hen de weg te wijzen,

en in die engel was God zelf bij hen:

De engel van het verbond, de belichaming van het contact tussen God en mensen.

Het zal er bij Maleachi niet om gaan, precies scherp te stellen wie deze figuur is.
Dat wordt straks de taak van Johannes die we de Dopenoemen.
Hij gaat als een bode voor Jezus uit om Hem aan te wijzen.

Hij die komen zal...
de op jullie toekomstende...
Daar is het om te doen.

“Dus... gaat het er eindelijk van komen”, zal het volk zeker aan Maleachi hebben gevraagd.
“Jazeker, zal deze zeggen, “maar dan zijn *jullie* wel *eerst* aan de beurt.

Alles wat niet deugt, moet aan de kant.”

De profeet werkt dit uit aan de hand van het beeld van de zilver- en goudsmid.

De bode van God komt als het vuur waarmee je goud en zilver smelt.

“Hij zal zitting houden”, zo hoorden we.

Je denkt dan al gauw aan een rechter die zitting houdt, maar dit beeld past ook bij hoe ze vroeger het zilver smolten.

De beelden vloeien in elkaar over, van de smid die het zilver scheidt van alle rommel, en van de rechter die goed en kwaad uit elkaar haalt.

Eigenlijk zit iets heel pijnlijks in, alsof Maleachi zegt: jullie kunnen wel zo uitzien naar die dag, maar weet je wel wat je te wachten staat? Jullie klagen erover dat God geen recht doet, maar als Hij eraan komt, moet allereerst het onrecht uit jullie eigen leven weg. Schoon schip maken dus. De bezem er door!

Dat is *ook* de boodschap van Johannes.

Wil je God ruim baan geven in je leven, dan zul je de weg voor hem vrij moeten maken.

En dat betekent, zo zegt hij met de woorden van Jesaja, dat dalen moeten worden gevuld, bergen en heuvels moeten worden geslecht, zodat de weg ge-effend wordt.

Het lijkt warempel wel of we in de wegebouw terecht zijn gekomen.

En misschien is dat eigenlijk ook zo.

Johannes nodigt nadrukkelijk iedereen uit om mee te bouwen aan de weg van God naar mensen toe en zo aan hun weg naar elkaar.

Hij zet overigens weliswaar het spoor uit, maar wij zullen die weg begaanbaar moeten maken, een weg die ons gemakkelijker bij elkaar –en dus bij God- brengt.

Vaak zien we in onze tijd letterlijk het tegenovergestelde:

wij raken verstrikt in verkeersknooppunten, wegblokkades of wegomleggingen, en dat maakt van ons soms haastige,

ge-irriteerde mensen, voor wie in veel woonwijken, maar ook op andere plekken, snelheidsbeperkende maatregelen worden genomen of verkeersdrempels worden opgeworpen.

En dan nog zie je dat de een probeert de ander te vlug af te zijn, om maar niet te hoeven inhouden, of stil staan.

En ook op de snelweg jakkeren we soms door, tot we opeens langs de weg vanaf een bord het signaal zien oplichten: u rijdt te snel.

Johannes laat vandaag als het ware ook zo'n tekst oplichten, een signaal van God:
Ga met elkaar om als mensen die oog willen hebben voor elkaar. Loop elkaar niet te snel voorbij, maar heb oog voor elkaar als mensen die in hun onderlingen verhoudingen alle grote en kleine wegversperringen willen opruimen, omdat zij elkaar niet naar het leven willen staan, maar de weg naar elkaar begaanbaar willen houden. Vul daartoe het dal, zodat niets meer mensen ten val kan brengen. Graaf de berg of de heuvel af: alles waar mensen tegenop zien of moeilijk overheen kunnen komen.
Wij worden uitgenodigd wegebouwers te zijn, zoals Maleachi, zoals Johannes.

Het woord van God kwam over hen.
Het woord van God kan over ons komen.
Vol verwachting klopt ons hart.

Dat brengt me tot slot bij 5 december, wat we net achter de rug hebben, en waarover ik u nog even iets wil vertellen.
Het gaat over een kind dat wakker wilde blijven om Sinterklaas te zien, in de blijde verwachting dat die hem 's nachts iets zou komen brengen.
Het duurde en duurde, hij spitste zijn oren, wachtte en wachtte, maar viel tenslotte toch in slaap zonder Sinterklaas te hebben gehoord of gezien. De volgende dag vond hij **wel** het door hem fel begeerde kadootje in zijn schoen. Toen hij het helemaal gelukkig aan zijn moeder liet zien vroeg zij:
'En, Hugo, heb je Sinterklaas gezien?'
Hugo keek haar bedachtzaam aan en zei toen plechtig: 'Nee, mamma, maar Sinterklaas heeft **mij** wel gezien.'
Moge het zo ook onder ons zijn.
Mochten wij menen God helemaal nergens te kunnen bespeuren, moge **Hij ons dan wel zien**. Amen.

Drs Thea Berendsen-Versteeg, theoloog